

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Spaimă de emigrări.

Omul necăjit dă în dreapta dă în stânga, doar' găsește o cale nouă pe care să mai scape de dureroasa tovarășie a necazului, și decumva zărește o potecă mai luminoasă ca celelalte, ușor se înduplecă să plece pe ea, deși nu știe că la capătul nevăzută al ei, ce îl așteaptă, câmp tot luminos, ori doar' unul mai plin de mărăcini și decât acela dela care a pornit?

Așa stăm și cu părăsirea țerii (emigrarea) din partea unui mare număr de fii ai ei. Pe câmpul vieții noastre aici, s'au prea înmulțit spinii și prea năvălesc alții aduși de vânturi peste ele, încât bietul om s'erac nu mai știe încotro să dea, ca să nu sângereze mereu. Și cei-ce ar avea putere a curăți spinii, nu o fac, ei știu de ce nu o fac.

Și oamenilor năcăjiți aci în grădina lor, la vatra lor, în țara lor, li-se arată prin pânglicari șireți o cale învăluită în lumină trandafirică, cale largă și lungă, peste țeri și peste mări: *la America*, și li-se spune că acolo e grozav de mult bine. Și mulți s'eraci cu duhul cred, și o iau pe calea arătată, dar' pentru puțini e pământul pe care descălecă raiu, și pentru cei mai mulți e vai!

Din țara noastră încă au început să plece mulți spre America. Indesebi Slovaci din Ungaria de Miază-noapte. Așa mulți se duc, că țara e în aceste părți acuzi amenințată de pustiire.

Mulți dintre cei cu puterea în mână s'au uitat până-acum printre degete la această ridicare a poporului în roiuri și plecare, zicându-și: Pagubă cât de voi! Acum însă au început și ei să se sperie de întinderea ce o ia emigrarea printre nenorociții Slovaci și Ruteni, și foile de frunte ungurești s'au pus pe cercetări, și după discuții de săptămâni, au ajuns să închee cu aceea, că zeu bieții Slavi din Nordul Ungariei, cam au cuvânt de-a pleca, căci prea mulți scăeți au adus vânturile peste câmpurile patriei lor: *scăeții cei rei ai Jidanimii Iacome și sugătoare*, alungată de prin Rusia și Galiția și primită cu prea mare ușurință în Ungaria! Acești oameni duc apoi pustiul și s'erăcia cu ei, și poporului nu-i rămâne decât să plece unde

s'a îndura de el Cel de sus, că mai rău ca aci nu-i poate fi nicăiri!

Și acum se sfătuesc domniile să țină în Octomvrie a acestui an un mare Congres (sfat) în Pesta, la care să iee parte bărbați din toate ținuturile, și acolo să-și spună fiecare părerea, că anume cum s'ar putea pune încă capăt rului ce bântue, cum s'ar putea smulge scăeții pustiitori ai acelor margini de țară, și cum s'ar putea stavili pornirea poporului de a fugi din această țară și de ale ei fericiri?

Din lucrul acesta noi se tragem învățătura ce se cade: Vai de neamul care lasă și face cu puțință, ca în mijlocul lui să se încuibă prea zdravăn Jidani! Isbirea lui de rîpa pustiirii e astfel sigură, mai curând ori mai târziu.

Și: fericite de poporul care înțelege cu o oră mai curând primejdia aceasta, și pentru a o încunjura, își crește din propriul sin negustori, măestri, crâșmari și tot, și pe aceștia, și numai pe aceștia, îi spriginește, căci ei tot nu-l vor despoia nici-odată ca aceia, ear' pe Jidani să-i lase în pace, necalcându-le pe prag, căci așa se vor duce ei de sine spre Canada și Palestina și știe D-zeu unde, pe aripile vânturilor care i-au adus aici.

Înțelege popor Român și tu cu un cias mai curând acest adevăr!

In zilele tale albe, gândește-te și la cele negre!

In zilele tale albe, adu-ți aminte, creștin muritor, și de răul zilelor negre, și pregătește-te ca de cumva vor da și peste tine, să nu te afle nepregătit, cât să-ți smulgi părul de durere!

Teribilul foc ce pustii săptămâna trecută comuna *Vaidei*, să aducă aminte fiecărui om de zilele nenorocirii, să fie ca o amenințare a degetului lui D-zeu pentru totii câți auzim, pe aproape și pe departe, de el.

Vre-o sută de familii de frați de ai noștri, au trebuit să petreacă cu ochii lor și cu sufletul lor grozava vedenie, cum focul, teribil și iacom, pe o zi caldă, în valuri puternice și bobotind sare din vârf în vârf de case și șuri și stoguri de grâu și clăi de fân, pentru-ca în câteva minute să le pre-

facă în cenușe neagră, ca neagra des-nădejde a bietului econom. Și chip de apărare nu era. Satul fiind așezat pe deal și apă de tot puțină în el, nu era cu ce să lupți contra potopului. Trebuia să stai înmărmurit și să privești cum grozavul element vine-vine-vine din casă 'n casă de o învalue și o înghite și pe a ta, și sboară mai departe, pustiind!

Nenorocirea e mare, și noi avem cu toții datorința a sări în ajutorul fraților Vaideeni, adunând, în orașe și în sate, ca să-i ajutăm la repararea macar în parte a mării pagube îndurate.

Dar' cu o cale fie-ne iertat să ne întrebăm: oare nu era nici un chip și modru, ca de mai înainte oamenii aceștia să se pregătească, ca lovindu-i nenorocirea ce-i lovi, durerea lor să nu fie nici pe jumătate așa mare cum azi le e?

Răspunsul e: *ba da!* puteau ușor să preîntimpine durerea ce azi îi înecă. Dar' înzadar, căci poporul nostru primește foarte greu și prea rare-ori sfaturile ce i-să dau de a pune și el mâna pe mijloacele descoperite de oamenii învățați, pentru a fi mai ferit de rele.

Contra focului avem: *asigurările*. Sunt zeci de bănci de asigurare și în țară la noi, care pentru sume de tot neînsemnate, pentru fleacuri de sume anume pentru câte 1 fl. 50 cr., pentru 50 cr. ba și pentru 18 cr. plătiți ei pe an, îți chezeșuește cu Contract întărit de legile țerii, câte 100 fl., și de te va lovi nenorocirea focului, ea, banca, îți va întoarce în bani gata toată paguba până la suma ce ți-ai asigurat. Și sunt agenți de-ai băncilor în toate părțile, în orașe negreșit, ba și prin sate, cari mijlocesc ori-cui asigurarea, și totuși, o ce puțini sunt prin satele noastre asigurați! În Vaidei, sat mult-puțin regulat, cu casele și șurile aproape, unde dacă apucă focul la un om, sunt în primejdie toți, mai ales că apă n'au, — abia au fost 10—12 asigurați între cei peste 70 de arși! Și și aceia-s asigurați mai numai cei siliți de banca cutare, de unde au luat împrumut pe casă și cărora banca le-a cerut să-și asigure casa!

Asta e rău. Bieții noștri oameni dau în toate părțile unde li-se cere, — de ce numai de liniștea lor proprie

își uită, de ce numai față de răul ce pe ei îi ajunge să lasă neîngrădiți?

Recomandăm tuturor, să-și asigure tot ce au, casă, șură, nutrețul din șură ori din clăi, vitele din grajd, și tot, căci răul e între noi, nenorocirea ne paște pașii, și nici nu știi când te ajunge, ear' fiind asigurați, ea nu ne va durea nici odată așa cumplit cum azi pe cei mai mulți din frații din Vai-dei îi doare!

Vom arăta în numerii viitori și feburile de asigurări ce se pot face, și locurile unde.

Roadă câmpurilor.

După rapoartele sosite la ministerul de agricultură al țării, în 20 August starea sămănăturilor și recolta, era următoarea:

Spicoasele nu sunt gata cu îmblătitul.

Cucuruzele, în urma ploilor ce au căzut, s'au îmbunătățit. Desvoltarea tulleilor și a grunțelor dau nădejde de bună roadă.

Grumpenele cele timpurii (văratice) au fost culese deja aproape peste tot locul. Dar și coacerea celor tomatice se așteaptă în curând.

Legumele în grădini și varza, s'au înviorat frumos în urma ploilor. Roadă lor făgăduiește să fie mulțumitoare. (O fi pe unde-o fi, dar' pe la noi, mai ales varza va da slab, căci de 2—3 săptămâni a potopit-o rău milioanele de omide ce s'au prăsit pe foile ei, și cari acum sunt mari și mănă la trunze de nu rămâne nimic de varză. Ear' lupta contra lor, prin alungare, s'a dovedit fără mult folos: ai curățit un rënd, mâne e altul, roiu, în loc).

Păstăioasele au fost grijite deja mare parte. Vor da roadă mulțumitoare.

FOIȚĂ

Din înțelepciunea lui Solomon.

În vremurile de demult foarte, cam cu vr'o trei mii de ani în urmă, de mult, când Evreii își aveau și ei o țară a lor numită Palestina și nu trăiau răspândiți prin întreaga lume ca astăzi, a domnit peste dînșii un rege pacinic și înțelept anume Solomon *) fiul puternicului rege și proroc David. Moștenind dela tatăl seu o țeară destul de mare pentru acele vremuri, lui Solomon nu-i mai rămânea de cât să o stăpânească încât s'ar putea mai înțelepțește. Și ne spune sf. Scriptură a Vechiului Așezământ, că la începutul domniei, după-ce Solomon se întoarse dela templu, unde fusese cu norod mult de se închinase, i. se arată în vis Dumnezeu și zise către dînsul: »Cere, ce să-ți dau eu ție?« Și Solomon răspunse atunci către Dumnezeu: »Tu Doamne ai arătat mare dragoste lui David, părintele meu, și m'ai făcut rege

*) Șolomoh, în ovreește însemnează pace.

Înul și cânepa dau bine.

Oțavurile au prins putere de ploi.

Viilor le-au priit ploile din urmă. Strugurii s'au desvoltat frumos, și din soiurile mai timpurii, au început a aduce în piețe.

Poame vor fi puține. Pentru poamele tomatice, mersul timpului e priincios.

AGRICULTURA

Sămănați trifoiul!

Cu economia ce purtăm în timpul de față nu mai merge și, dacă merge, nu așa cum trebuie. Aceasta s'a dovedit de repetițe-ori în această foaie. Îndeosebi în nr. 5 unde am scris despre „trifoiul roșu“, spuseseam că „numai trifoiul este în stare a ne da nutreț din belșug pentru vară și iarnă, îngrășând totodată și moșiile“. Fiind deci trifoiul o plantă atât de însemnată, ba chiar neapărat trebuincioasă pentru înaintarea plugăriei și a bunăstării economilor noștri, aducem din nou aminte cetitorilor, că e aproape timpul când el se poate sămăna.

Ce ar fi deci de dorit și prea folositor să se facă? Toți de-arîndul plugarii noștri să se gândească, că sămănând acum de cu toamnă trifoiul, îndată după sămănatul grâului, în toamna anului viitor vor avea în loc de niște miriști fără nici un preț sute și mii de cară de cel mai bun nutreț ce se poate închipui. Acest nutreț, s'ar putea cosi sau paște. Și într'o întâmplare și în alta lucrul e vrednic de luarea aminte.

În locul seu. Acum, Doamne Dumnezeu, fă să se adeverească numele Tău dat lui David, părintele meu, că m'ai făcut rege peste un popor mare, drept care dă-mi înțelepciune și minte ca să pot cărmui acest popor; căci cine poate judeca acest popor mare al Tău? Și a zis atunci Dumnezeu către Solomon: »Pentru-că aceasta este în inima ta, și tu n'ai cerut avuție, comori și cinste mare, nici viața dușmanilor tăi, și n'ai cerut zile multe, ci ai cerut înțelepciune și minte ca să poți judeca poporul peste care te-am făcut rege, de aceea: Dată îți sunt înțelepciunea și mintea; și încă și avere și comori și mare cinste îți voi da, asemenea căroră nu avură regii, cari au fost înainte de tine și nici unul după tine nu le vor avea.«

Și în adevăr înțelept a fost și cu multă înțelepciune a stăpânit poporul evreesc, toată viața sa, încât un alt rege asemenea lui în lumea veche nu știm să mai fi fost.

Din mulțimea de fapte și judecăți înțelepte ce a făcut el ca rege, ni-s'a păstrat și până astăzi câte-va, și cine știe carte ușor le poate găsi și ceti în sf. Scriptură a V. Așe-

Căci nu e lucru mic, de pildă, a avea înspre toamnă o pășune îmbelșugată, cu ajutorul căreia vitele de muncă să însufletească, și să între bune în iarnă, sau dacă, cosind trifoiul din vorbă, am face nutreț cu 2—3 cară mai mult.

Trifoiul se sămăna de obicei pentru a rămănea 3 ani pe același loc. De aceea unde hotările sunt comasate, sau unde prin bună înțelegere oamenii pot hotări spre acest sfârșit un colț de hotar, e bine să se gândească la această împregiurare. Cum însă noi ne obișnuim aproape numai cu economia schimbătoare, trifoiul cosit și numai odată sau păscut de cu toamnă, ne îmbie un folos destul de mare.

La un juger sunt de lipsă 4½—6 kgr. sămână. Sămănatul se face îndată după sămănatul grâului. Trifoiul astfel sămănat răsare și se întărește binișor până dă gerul.

Sămănta se îngroapă numai 1½ până în 2 cm. în pământ; spre acest sfârșit să întrebuițează o groapă ușoară de lemn sau și numai o legătură bună de mărăcini, ori tăvălugul.

POMĂRIT

Păstrarea poamelor.

Pentru-ca poamele să se țină timp cât mai îndelungat, trebuie să se aibă în vedere anumite regule, și anume:

1. Să se culeagă cu mâna, și nu scuturând pomul.
2. Să se culeagă fiind deplin sibi-

zământ. Dar' tot în sf. Scriptură ne-a mai rămas și se găsește în o parte a ei numită »Proverbele lui Solomon«, un număr foarte mare de proverbe, sau zicători, pline de o adencă înțelepciune. Mulți cărmuitori de neamuri, mulți învățați și chiar mulți regi și împărați creștini din decursul vremurilor, nu numai că le-au cetit, dar' le-au și învățat de mici copii, ca să nu le uite ușor, pentru-că de mare folos au fost și sunt încă tuturor celor-ce le știu.

La începutul cărții proverbelor lui Solomon se zice — și e adevărat — că s'au scris toate aceste proverbe: »Pentru-ca să se cunoască înțelepciunea și învățătura, pentru-ca să se priceapă cuvintele înțelegerii, pentru-ca să se capete învățătura prevederei, dreptății și judecății sănătoase. Pentru a da agerime de minte celor proști, cunoștință și prevedere celor tineri. Ca auzindu-le înțeleptul, mai înțelept să se facă și cel cu pricepere cărmuire de sine să câștige. Și, pentru-ca să se poată pricepe proverbele și vorbirea adencă, și cuvintele înțelepților cu tainele lor.«

cite, (fără a fi acoperite de rouă sau apă de ploae).

3. Merele se se culeagă înainte de a se fi copt pe deplin, ear' perele când a început a li-se îngălbeni coada.

4. Se se păstreze în coșuri de nuiele, sau în pătule de scânduri, așezând poamele unele lângă altele cu coada în sus, în o singură pătură, sau cel mult în două; bine se păstrează și dacă se așează unele lângă altele pe nêsip sau pe pae tare bine uscate.

5. Localuri potrivite pentru păstrat sunt: camerele răcoroase și pivnițele, peste tot temperatura aerului în localurile unde se păstrează poamele, trebuie să fie potrivită, adică aerul să nu se schimbe din stempărat în prea cald sau în prea rece.

6. Soiurile iernatice se se păstrează pentru timpuri când prețurile vor fi mai ridicate.

7. Se se păstreze poamele frumoase și deplin sănătoase, cele cari încep a se putrezi se se alegă din când în când și se se înlature.

S.

„Ardeleana“ în noua sa casă.

Sub acest titlu „Trib. Poporului“ dela Arad, publică următoarea scrisoare din Orăștie:

Dle Redactor!

Harnica bancă „Ardeleana“ — a treia între cele peste 70 de bănci românești din patrie — s'a așezat de două zile în noua sa casă, de curând cumpărată, casă, care într'un oraș mai mic ca al nostru, este într'a-

Eată de ce s'a crezut de cuviință că ar fi bine a se publica și în această revistă cel puțin o parte din mulțimea acelor proverbe. Eată încă câteva din înțelepciunile lui. Bine ar fi de le-am ceti din punct în punct și de am cugeta câte puțin asupra fiecăruia:

*

Fiule, nu uita învățătura mea și inima ta păzească sfaturile mele, căci viață lungă, ani fericiți și pace îți vor aduce: Mila și adevărul se nu te părăsească, ci leagă-le de gâtul tău și le scrie în sufletul tău, și vei avea har și isbândă în ochii lui Dumnezeu și ai oamenilor.

*

Din toată inima ta încrede-te în Dumnezeu și nu te sprijini numai pe priceperea ta; în toate căile tale recunoaște-L și El va face drepte cărările tale.

*

Nu fii înțelept în ochii tăi! Teme-te de Dumnezeu și depărtează-te de rău; învățătura lui Dumnezeu nu o desprețuie și nici să-ți fie greu de muștrarea lui, căci Dumnezeu muștră pe cine iubește și-i voește binele ca un părinte fiului său.

devăr un palat. Aci »Ardeleana« este așezată definitiv, și de o strămutare a ei în alt loc, nici nu se va mai vorbi poate generații întregi.

Noua casă a »Ardeleni«, fostul prim-hotel al orașului, „Hotel Séchenyi“, e o casă mare cu etagiu, cu 3 fațade spre 3 strade, în inima orașului. Că această casă a ajuns în proprietatea acestei viguroase bănci românești, se apreciază ca un triumf al dezvoltării economice românești de aici. Ea era proprietatea unui bogat cetățean Sas, și mulți din conaționalii lui îi iau fostului proprietar în nume de rău, că a dat privilegiu Românilor să-și pună piciorul și în această valoroasă casă, care prețuiește numai ca zidire, afară de marele loc edificabil încă din jur de ea, mai mult ca cele 64.000 coroane, cu cari a fost cumpărată.

Văzând-o așa sus ridicată, ajunsă a locului în casa proprie în o atare casă, nu se poate să nu-mi aduc aminte de modestul început, cu care și-a luat ființă odinioară modesta băncuță »Ardeleana«, azi voinica și triumfătoare »Ardeleană«.

Știind cum a început și prin ce stări progresive a trecut această bancă, involuntar îți vine în minte tabloul cu bruşul de zăpadă, pornit din vârf de coastă, care rostogolindu-se crește mereu și devine însuși un munte când a ajuns în vale; sau de isvorul mic țîșnind din stâncă și prăvălindu-se printre dealuri, bând mereu ape noje în cale, și crescând puternic, încât nu departe de începutul său, el este deja riușor, mâne va fi riu, și poimâne mare.

*

Cum a început și a crescut „Ardeleana“? A început cu un capital de 40.000 fl., așezându-și »bioururile« în... o singură odăiță luată în chirie pe prietenie în școala română... Aci se întâlnea directorul său Dr. Ioan Mihai cu »corpul de funcționari«, cari

Fericit este omul, care a aflat înțelepciune și cel-ce a câștigat înțelegere, căci câștigurile ei sunt mai bune de cât câștigurile argintului, și venitul ei de cât al aurului; mai prețioasă e de cât mărgăritarele și toate cele de dorit nu se aseamănă ei. În dreapta înțelepciunii este lungimea zilelor, ear' în stânga ei avuția și marea cinste.

*

Dumnezeu prin înțelepciune a întemeiat pământul și cu înțelegere a întărit cerul; prin știința lui despăcatu-s'au adăncurile și norii picură roua.

*

Aceste șasă lucruri urește Dumnezeu, ba șapte sunt lucrurile ce îi sunt în urăciune: 1. Ochii mândri (fuduli); 2. Limba mincinoasă; 3. Mânile ce varsă sânge nevinovat; 4. Inima ce unelțește gânduri rele; 5. Picioarele cele grabnice a face rău; 6. Martorul mincinos și 7. Cel-ce samănă desbinări între frați.

*

Mâna celor harnici domnește, ear' cea leneșe plătește dare.

Albina.

stăteau dintr'un cassar, dl Ioan Mihai, și încolo nimic... Wertheimcasse pentru bani și acte, aveau — buzunarele și subțioara cassarului: seara el lua banii în buzunar și hârțiile subsuoară și pleca cu »cassa« acasă și dimineața le aducea ear' pe toate.

După un an »institutul« și-a permis a-și lua mai în oraș cuartir, tot o odăe numai, mai încăpătoare.

După doi ani de viață și-a putut permite luxul de a-și lua un cuartir mai potrivit, cu mai multe odăi, în casele dlui Nic. Vlad, deasupra apotecei, ear' după alți 4 ani (1891) s'a mutat în casele proprii în piață, având comodități suficiente, unde a stat până acum. În 1898 zidi apoi o casă nouă, modernă, de oraș mare, în care e hotelul și cafeneaua »Central«, casă, care e fără îndoială cea mai frumoasă a orașului, un mic palat simpatic. Deschiderea hotelului »Ardeleni« a tras după sine căderea primului hotel de până aci, „Hotel Séchenyi“, care astfel deveni vînzător și-l cumpără tot »Ardeleana«, care l'a făcut să cază. Și acum se instalează însași în încăperile lui, renovate, strălormate.

*

Dar' precum în privința locuinței și a caselor, modest începătoare »Ardeleană«, răzimată pe brațul conducător al înțeleptului său director, a ajuns din plăpândă, voinică, apoi puternică, biruitoare, — așa a progresat ea și în alte zeci de privințe.

În 1886 ea începe cu capital acționar de 40.000 fl. Peste 4 ani, în 1890, ea se simte deja având așa de mult încrederea publicului, că pentru a-și mări forțele și a putea servi și mai bine scopurilor sale economice-naționale, face deja o nouă emisie de acții de 35.000 fl. Acțiunile se desfac repede, ca pânea cea bună. Peste 3 ani (în 1893) face o nouă emisie de acții de 25.000 fl. ca să atingă cifra de 100.000 fl., capital acționar. Acțiunile au fost îndată cumpărate.

Comoara ascunsă.

— Poveste. —

Un părinte lăsă la moartea sa două pogoane de pământ, cari se împărțiră între patru feciori ai săi. Trei din acești fii, fiind nepricepuți și fără știință de carte, își lăsară bucătica de pământ în părăsire sub cuvânt că e nimica toată. Unul zicea că bucata lui e mlăștinoasă, altul că are spini și celalalt că e pământul prost, fiind văros.

Al patrulea frate, deși pe partea sa se afla o răpă, cu toate acestea el se hotărî a profita de această moștenire ori în ce chip. Pământul său fiind argilos și având în răpă isvor, el se apucă de făcut cărămizi, pe cari vânzându-le cu preț bun își dobândi traiul zilnic, făcând și mici cruțări. Peste puțin se pusă tovarăș cu un olariu și din facerea oalelor ajunsă să fie unul din cei mai cuprinși gospodari din satul său. Având acum bani și cum pământul fraților săi era neangrijit îl cumpără el pe te miri ce.

Voidnd a da o pildă traților săi față de neghiobia lor, se apucă de cultivat aceste

Văzând buna dispoziție și încredere a publicului, după alți 3 ani, în 1896, se face a patra emisie de acții de 50.000 fl., și deja în anul următor 1897 a cincea emisie, mai mare ca toate cele de până aci: de 100.000 fl. Și au trecut și astea repede-repede, deși se puseseră taxe mari de transcriere, de 12 fl. 50 cr. și de 27 fl. 50 cr., de acție, pentru cumpărători, ce nu mai fuseseră acționari.

Și s'a urcat astfel deja în 11 ani capitalul de 40.000 fl. la 250.000 fl.

Direcțiunea băncii poate fi mândră de atâta încredere.

— »Da, da«, poate zice unul și altul, »a făcut isprăvuri banca, a cumpărat case, a zidit însași de nou, etc., căci s'a îmbogățit de pe sêraca nație. Căci așa se îmbogățesc toate. Dar' nația însași ce folos are, ce a primit înapoi din ce a dat?»

Atari obiecțiuni ar putea fi făcute icicolo unor bănci, dar' »Ardelenei« ele nu s'ar potrivi, căci ea de a luat și de ia dela nație, atâta numai cât și străinii iau, ori chiar și mai puțin, apoi nici de uitat nu-și uită de poporul cu care se susține, ci din prisosul seu dă-i și lui înapoi frumoase porțiuni. Eată câteva, câte știu eu, care nu le știu toate:

Indată-ce s'a înființat, a început a împărți an de an la câte 6—8 școli populare din jur câte 50 fl., deci 3—400 fl. pe an, în 14 ani peste 4000 fl.

Simțindu-se lipsa unui loc de întrunire, a unei Casine române în Orăștie, care să aibă ceva fond, a creat încă în primii ani un Fond al Casinei, înzestrându-l an de an câte cu 200 fl. până i-a făcut un fond de 2000 fl., pe care Casina îl folosește deja.

Privind la lipsa tractelor protopopești, tot în primii ani a hotărît înființarea a două

pământuri, fie-care a parte: cel cu spini îl curăți bine, îi făcî arături de toamnă și fiind mic îl samănă cu plante de acelea cari aduc un profit mai bun, ca fasole în anul întâiu, fiind-că se hrănește mai dela suprafață, și sfecle în anul al doilea, fiind-că suge hrana mai din adâncime; pământul cel mlăștinos îl făcî grădină de zarzavat (legumi) udându-l prin șanțuri și olane și întărindu-l prin gunoiv de oi și cai amestecat cu năsip; și, în sfîrșit, pe cel văros îl făcî o vie minunată, mai ales că era expus toată ziua la bătaia soarelui.

Cu alte cuvinte; cartea la învățat să facă din aceste locuri părginite adevărate isvoară de bogăție, și tot atâtea fapte de admirat. Atât de mult îl înțeleptise pe acest om cartea, în cât și râpa de pe pământul său a oprit-o de a se mări, plântând-o cu salcâmi și răchită.

Frați scîi, uimiți de isprăvile acestuia, în marea lor prostie zicea că a găsit o „comoară“ în groapa de cărămidă. Oamenii cumînți zicea însă: Acest vrednic frate are o comoară ascunsă cu patru feluri de monezi: *Învățătura, muncă, răbdare și cumpătate.*

N. Gândeiu.

fonduri protopresbiterale de câte 1000 fl., unul pentru tractul gr.-or., altul pentru cel gr.-cat. român din Orăștie. Azi tractele sunt deja în folosința fondurilor acestora.

Privind la lipsele școlare ale poporului nostru român din Orăștie, încă în anul al 3-lea al ființei sale, a hotărît direcțiunea ca jumătate din venitele fondului de rezervă al băncii să se dea bisericii gr.-or. din loc pentru susținerea și ridicarea școlii sale, ear' în 1893 decisiunea direcțiunii s'a trecut ca §. în statutele băncii. La început fondul de rezervă al băncii era mic, aducînd abia 172 fl. 26 cr.; și biserica română a căpătat pentru școala sa abia 86 fl.; azi însă fondul de rezervă e așa de frumos, că biserica capătă pentru școală pe an peste 1700 fl. și va veni vremea să capete 2—3 mii pe an și mai mult. Și se susține o școală de model, cu 4 învățători! De tot a dat »Ardeleana« în cei 12 ani de când a oferit acest sprigin vre-o 11 mii fl. numai bisericii pentru școală!

În 1897, la zece ani dela fondare, și-a sêrbat »jubileul de 10 ani«, în loc de bancheturi cu beuturi și cu mîncări, prin întemeierea unui nou fond: Fondul »Reuniunii Economice«, de 5000 fl. dând an de an 500 fl. până îl va întregi. A dat deja 2500 fl. și acestui fond, și »Reuniunea Economică« lucrătoare direct la ridicarea bunei stări a poporului, s'a înființat și ea, și lucrează de un an de zile.

A dăruit, mai departe, sute de floreni la societăți culturale, studențești-literare, la gimnasiul din Brad, etc.

Și multe s'ar putea încă spune, despre duhul de cruțare trezit în oamenii din loc și jur prin aceea că i-ai adus sê-și cumpere acții, apoi să facă depuneri ca să le crească părțile cruțate, — despre ambiția nobilă trezită și cultivată în inimi, că ne vedem și noi Români cu o bancă înfloritoare, unde pân'aci înfloreau numai cele 2, săsească și ungu-rească, — despre folosul adus societății românești prin sporirea și susținerea familiilor de funcționari, și alte foloase multilaterale isvorite din convenirea deasă a celor din jurul băncii și consultarea asupra afacerilor de interes public.

Dar' nu le mai certetez și nu le mai înșir.

E însă numai firesc, că în decursul unei lucrări atât de intensive și mari, unde ai lipsă de colaborarea și angajarea mai multora, să dai și de greutăți, căci ori-cât te-ai feri, nici nu știi prin ce și când ai călcat mai pe unul, mai pe altul pe vre-un ochiu de găină, și apoi murmurul e gata, supărările se iau de mână și te încunjoară horă... Produsu-s'au și în mijlocul societății române de aici din timp în timp supărări, mai mari ori mai mici, cele mai multe isvorite din chestii legate de bancă, — privitorul din punct de vedere mai înalt însă, n'are să le scoată în primul plan și în tîrg aceste mărungișuri de supărări și hârjoneli, nici să le dea prea mare importanță, căci privind mersul lucrului în conturile lui mari, nu vezi decât un continuu și puternic progres.

Aș fi nedrept, de aș retăcea o constatare: că dacă aceste frumoase rezultate se pot scoate aici la iveală, apoi trei din patru părți ale meritului revin d-lui Dr. Ioan Mihai, directorul băncii, om cu priviri superioare, cu idei frumoase. De avem aci fond bisericesc-școlar, fonduri protopopești, fond pentru casină, pentru Reuniune Economică etc., generoaselor sale idei sunt a se mulțumi în prima linie. De avem multe lucruri frumoase, fără exagerare putem zice că: »Toate câte s'au făcut, printr'însul s'au făcut, ce s'au făcut...« Căci nimenea nu are ca d-sa darul de-a ști ținea balansa în mijlocul valurilor și a reuși să treacă peste ele chiar turioase de vin uneori. Și nu arareori trebuie sê-l admiri, cum își știe călca pe inimă și călca pe inimi, dacă crede a fi de vre-un bine... E drept, că a și fost pân' acum încunjurat cu oameni devotați, cari prețindu-l mult, nu-i împedecă executarea bunelor planuri.

Ajutele D-zeu, ca frumoasele rezultate atinse, să le poată mări macar în proporțiile în cari pân' aci au crescut an de an, și atunci elementului românesc la Orăștie îi e rezervat un frumos viitor.

Spic.

ȘTIRI DE TOT FELUL

Lipsă de bani de hârtie. Camera de comerț și industrie din Budapesta a înaintat ministrului de finanțe o cerere în care arată, ce mult suferă comerțul ca și economia rurală din pricină, că în comerț nu se află destule bancnote (bani de hârtie), mai ales bancnote de câte 10 fl. Camera cere a se pune în circulațiune bancnote nouă cât se poate mai repede și, fiind-că o parte sunt deja tipărite, acestea să se dea îndată folosinței.

Preoții cari se interesează de întregirea plăților din vistieria țerii, nu vor face rău să urmărească numerii de vre-o 2 săptămâni încoace ai »Telegrafului Român« în care se publică mustrele de documente ce-s de lipsă la coalele de fasonare a venitelor, documente cari pân'aci s'au făcut rău ori nici decâr, pentru-ce întregirea întârzie. Acum să vor trimite coalele la preoții cari le-au instruat rău, să le facă bine, apoi posibil că încă în anul de față să se poată împărți banii de întregire.

La Arad Consistorul a cerut guvernului ca preoților cari n'au casă parochială, nici bani de cuarfir, să li-sê dea și bani de cuarfir, (peste cifra de întregire prescrisă), și guvernul a încuviințat cererea, ca fiind dreaptă.

Drumul spre America a ajuns a fi unul din cele mai cunoscute în toate țerile pământului. Acuși nu mai e »om deplin« care n'a fost odată și în — America.

Statele-Unite publică darea de samă asupra numărului de streini ce i-au năpădit dela 30 Iunie 1899 până la 30 Iunie a anului de față 1900.

Au venit în New-Jork singur în acest

an 341.711 streini, adică cu vre-o 100.000 mai mulți ca în celalalt an. Cei mai mulți au venit din Italia: aproape 100.000. După Italiani vin Jidovii de peste tot locul: Jidovi au venit 45.000, Poloni 37.000, Slovaci 25.000, Irlandezi 25.000, și apoi din Ungaria peste 10.000, și din alte țeri cifre mai mici: Litvani 9000, Croați-Slavoni 8000, Fini 6000, Englezi 4000, Greci 3000, Ruteni 2000, Cehi-Moravi 2000, și în sfârșit Francezi sub 2000 de unde se vede că Franța e țara, în care oamenii se simt mai mulțumiți și simt mai puțin lipsa de-a lua lumea în cap ca să-și câștige bruşul de pâne.

Serbări jubilar. Serbătorile aniversării de 200 ani dela Sf. Unire au avut loc la 28 Aug. n. în ziua de Adormirea Născătoarei de Dumnezeu. Excelența Sa dl. Metropolitan, Dr. V. Mihalyi însoțit de doi canonici, de secretarul seu, cum și de alte persoane, a celebrat s-ta liturgie în biserica gr-cat. din Alba-Iulia-Maieri, unde e și mormântul Metropolitanului Atanasie Angel. de Ciugud, sub care s'a făcut Unirea. Ex. Sa a plecat din Blaj cu trăsura și seara s'a întors acasă.

Prețul bumbacului, se urcă. Dela 1890 încoace, nici-odată prețul bumbacului n'a fost atât de urcat și după toate semnele se va mai urca încă. După-cum vestesc ziarele speciale de bransă, această urcare vine dela proasta recoltă (roadă) a anului de față, care se datorește ploilor din Maiu și Iunie, precum și împuținării din ce în ce și mai mult a depositelor din vechea recoltă.

Ca urmare a acestei stări de lucruri, se așteaptă ca fabricanții de țesătorii din Europa, să urce și ei la rândul lor, prețul pe fabricatele de bumbac.

Să prea poate ca dintr'o zi într'alta să fim vestiți, că prețurile diferitelor obiecte de bumbac, să fie simțitor urcate.

Maghiarisările de nume. După statistica ministeriului ung. de interne, în jumătatea întâie a anului de față au fost înaintate ministrului 1280 cereri pentru maghiarisarea numelor. Acest număr față cu același timp de timp a anului 1899, este mai mic cu 608, ear' față cu semestrul I. al anului 1890 mai mic cu 1482.

Dintre cei maghiarisați în primul semestru al anului curent 430, adică 33'59% sunt din Budapesta. Din celelalte orașe mai puțin, astfel 26 din Arad, 24 din Mișcolț, din altele câte 5—6.

Și de astă-dată, ca întotdeauna, partea cea mai mare a celor cu numele maghiarisat o formează Jidanii: 744, va să zică mai mult de jumătate; după ei vin rom. catolicii cu 409, gr.-cat. (renegați ruteni) 41, gr.-or. 2, augustini 62, reformați 2.

Prorocii pentru anul 1901. În fiecare an pe acest timp se tipărește la Londra călindarul unui bătrân astrolog (cetitor de stele), pe care ori-ce bun Englez se grăbește să-l cumpere pentru a afla ceea-ce Dumnezeu va trimite acestei lumi. Acest calendar este al lui „papa“ Moore. Anul tre-

cut acest bătrân mag prezisese pentru 1900 un șir de mari războaie, omorîrea unui împărat și o foamete teribilă în Indii, preziceri, cari, din nenorocire, s'au împlinit! Este lesne de înțeles grija cu care era așteptat almanachul pe 1901.

Eată ce prevestește „papa“ Moore, că are să se întâmple în anul viitor:

În Ianuarie, o ferebă grozavă în Franța. Republica va avea de îndurat un asalt puternic. În Februarie și Martie grele întâmplări în Extremul-Orient și Indiile vor amenința cu război. În Aprilie puțin liniște.

În Maiu, Irlanda va urma pilda Induilor, răsculându-se contra Angliei. În Iunie anarhiștii vor face să se vorbească din nou de dinșii și tînărul rege al Spaniei va face bine păzindu-se de dușmanii săi politici. Iulie va fi luna nenorocirilor: Pe tot globul cataclisme, nenorociri. Aceia, cari ar dori să călătorească, fac bine să rămână pe la casele lor. În August va fi earăși liniște. În Septembrie foamete în Indii. În Octombrie, agitația Dervișilor. În Noemvrie, regatul Olandei va lua o ținută diplomatică primejdioasă. Curțile Europene vor avea trebuința de toată dibăcia, de tot sângele rece pentru a încungura o ciocnire cu tînăra regină a Holandei. În Decembrie, revalte și greve aproape pretutindenea.

După cum se vede „papa“ Moore ne prezice un an bogat în întâmplări tragice.

Export de făină din Statele-Unite. În anul 1898/99 au exportat 18,257.924 butoaie, mai multă decât ori când. Valoarea acestei făini e de 72,099.742 dolari (360,498. 710 lei). Cea mai mare parte s'a importat în Anglia; dar' și Germania a importat în 1898/99 la 500.000 de butoaie față cu 13.000 în 1888/89. Mi-se pare că nu ne-ar șede rău nici nouă să-i imităm.

Un om vrednic face, ori-unde s'ar așeza el, cât jumătate de sat, uneori mai mult ca satul întreg, ca orașul, ca provincia, ba cât țara însăși. Uitați-vă bine peste tot locul unde vedeți vre-o mișcare în treburi de bine obștesc, și veți afla că toată treaba merge tiriș-grăpiș legată de cutare persoană, ori sburând falnic cu aceea, după cum e omul.

De aceste adevăruri ne adusărăm aminte dând peste o știre din frunzașul ziar bucureștean „România Jună“, care ne spune de o frumoasă societate culturală înființată în o comună de pe falnicul Domeniu al Coroanei în România. Lucrul ne privește întrucât bărbatul de care se leagă meritul societății, e un compatriot al nostru, dl Augustin Berian, originar din Cugir, azi silvicultor pe Domeniul Coroanei în România. Eată ce zice „R. J.“

„Societatea culturală în Borca. În frumoasa comună dela gura pîrului Borca și Sabasa, se află o societate culturală înființată încă la anul 1897, prin stăruința mai multor oameni de inimă, în frunte cu harnicul d-n August Berian, silvicultorul Domeniul Coroanei Borca.

Azi după o viață abia de trei ani de zile a ajuns la rezultatul care puținor societăți le e dat să-l ajungă în un răstimp așa

de scurt. O mână de oameni nu mai mult din micile cotisațiuni (plăți de bunăvoie) lunare, au ajuns să aibă în această localitate un splendid local organizat pentru lectură, unde se găsesc toate jurnalele de seamă din țară și streinătate, o bibliotecă de vre-o 2—300 volume, o sală mare pentru ședințe și conferințe populare.

Un străin n'ar putea să creadă că se află în Borca cea Veche, ci în vre-un sat din Tirol sau Svițera!

Cu ocaziunea adunării generale a acestei societăți, s'a adus la cunoștință mersul societății în decursul anului expirat. S'a arătat cu deosebite interesul și sprijinul ce-l poartă onoabila Administrațiune a Domeniului Coroanei, multele dăruii ce i-s'au făcut în cărți și mobilier. A urmat raportul cassarului, arătând un activ în bani de peste 1000 lei, afară de mobilier și bibliotecă, care represintă peste 2000 lei.

A urmat apoi depunerea mandatului comitetului pe expiratul period, care prin rostul d-lui șef de regie August Berian, a mulțumit la toți pentru interesul și munca depusă în promovarea intereselor societății, ear' alegerea s'a sfârșit tot cu alegerea vechiului comitet.

Da, unde un om harnic și de inimă se pune în fruntea mișcării, poți face frumoase lucruri, chiar și într'un sat săracit.

Cursurile administrative comunale. se deschid și-și încep activitatea în 1 Sept. n. c. Ministrul de interne Széll a trimis acum de curând administrațiunilor comitatelor regulamentul de organizare al cursurilor, prin care pregătirea de notar comunal se pune pe temeiuri cu totul noue. În viitor numai aceia își vor putea câștiga atestat că au această pregătire, cari vor face în regulă cursul administrativ comunal, și vor pune cu bine examenul înaintea comisiunilor, ce se vor înființa anume. De-odată cu introducerea acestei înouiri se vor șterge comisiunile de examene, ce au fost până acum în comitate.

Două „Mari-Premii“. La marea expoziție din Paris, o parte din cei mai nepărtinitori oameni de știință, cercetează lucrurile expuse de deosebitele țeri, asemănând același lucru, de pildă starea economică, starea literară, starea învățământului poporal etc. cum e el în o țară și cum în altele, și apoi aceleia pe care o judecă a fi mai presus de toate, îi dau cel dintăiu premiu, apoi pe rând celorlalte, după vrednicie. Premiile sunt și ele de felurite mărimi, unele de clasa I., altele de a II., III. până la vre-o 6. Cel dintăiu și mai mare, se numește „Grand-Prix“ (Marele-Premiu) și puținii au norocul a-l căpăta, la același un fel de lucruri expuse.

Zilele astea s'a făcut cercetarea expozițiilor învățământului poporalului (școalei) în țelurile țeri, și două țeri au căpătat „Marele-Premiu“ pentru înălțimile la cari au ajuns cu școalele lor, și aceste două țeri sunt: Anglia, neîntrecută în toate Anglie, ear' al doilea l'a dobândit... „Transval“-ul, patria Burilor, dușmanii îndârjiți ai Angliei! Toate foile scriu despre aceste puneri lângă olaltă a celor două state războite, cu atât mai vîrtos, că Englezii când au deschis războiul cu Buri spunea că luptă contra „sălbatecilor“ Buri, contra celor-ce urăsc civilizațiunea, lumina europeană, și acum se dovedește că Buri, nu numai nu-s „sălbateci“ fără lumină, ci stau după Anglia îndată în treaptă, și mai sus ca alte atâtea națiuni europene, cari nu s'au putut apropia așa tare de Anglia cea atât de sus ridicată!

Noi mai ales un lucru trebuie să vedem în această știre: că lumina dobândită prin școală bună, face și pe poporul ce zăcea ascuns, năstărit, să iasă la lumină și să fie preamărit și laudat, ear' cel-ce nu dă mult pe școală și pe învățatură, rămâne neam de neam și veac de veac în întunecul necunoscutului.

Pentru nenorocii prin foc din Valdei s'a făcut în Orăștie o colectă de bani prin mult stimata dnă Victoria Dr. Erdélyi și nepoate d-săle d-șoara Friderica. Lista, care se va publica la timpul seu, se află încă în curgere.

D-șoara Maria Cioban, fost profesora la școala superioară de fete din Sibiu, e numită *Directoară la internatul de fete din Arad*. Felicităm călduros!

„Era economiilor“. Prin anul economic foarte slab ce fu anul trecut, România a fost împinsă în o lipsă, ca și în care nu se ține minte de când n'a mai fost. Vistieria țării altă dată așa de bogată, a început încă din toamna anului trecut să se simță scăzând din plinul seu, ear' în iarnă și în primăvara anului de față, a început a suna așa de tare a gol, ca și hămbarele bietului popor țeran, care nu mai avea nici grăunțele de lipsă pentru sămănat.

Oamenii dela cârma țării s'au spăimântat de strimtoarea în care se vedeau împinși, că acuși nu mai aveau cu ce plăti nici plățile la marele număr de slujbași ai țării. Au ajutat cât au putut prin împrumuturi noue dar' au văzut că tot cu împrumutul nu merge, și mai nou ei s'au pus pe cruțări cât se poate de serioase, ca să ușureze sarcina ce apasă țara în aceste zile. În scopul acesta au șters o mulțime de slujbe pe cari feluritele ministerii le crează, fără ca ele să fie de tot de tot de lipsă. Prin atari ștergeri s'au ușurat cheltuelile ăstan cu 5 milioane Lei.

„Curierul Financiar“ propune încă o serie de reduceri, prin cari, zice, nu s'ar zgudni deloc bunul mers al treburilor publice, și totuși s'ar putea cruța încă vre-o zece, ori și mai multe, milioane Lei pe an. Și va trebui să se facă și aceste cruțări, căci bine închee „Curierul“: „Era împrumuturilor s'a închis (zilele împrumuturilor au trecut, fiind deja prea multe pe capul bieteii țeri), acum trebuie să intrăm în era economiilor“ (în zilele cruțării).

P'u-hien-p'u-sa se numește elefantul sfânt, făcut din bronz, și aflător la mănăstirea budhistă Omei, la 70 de kilometri de Cengtu-fu în Secinan și e una din cele mai vechi statui de bronz ale Chinei. Elefantul e înalt de 10 metri; bronzul e așa de alb ca argintul, de aceea îl și crede de argint poporul; placa e groasă de 8 centimetri. Statua a fost turnată în trei bucăți și apoi intrulocată: capul și picioarele de dinainte, pantecele, picioarele de dinapoi cu șoldurile. Picioarele calcă pe frunze de lotus mari, de bronz și iele; pe spate poartă într'o uriașă floare de lotus pe zeițea Samanthabadra, aurită din gros. Numele de mai sus e al

zeițetei pe chinezește. Se pare că statua a fost turnată pe la 200 după Christos. Bani de bronz turnați se cunosc în China de pe la 800 în. de Christos; statui însă n'au început a face până după răspândirea budhismului.

Datoriile mari. Sunt foarte mari datoriile ce apasă pe cumpăna buneistării a unor state. Rusia de pildă are azi o datorie de 15 miliarde (15 mii de milioane). Ear' Franța stă în fruntea tuturor cu uriașa sa datorie. Ea e datoare peste 32 miliarde franci. Resboaiile cele multe care i-au adus multă glorie (și cel din urmă o așa zdrobitoare înfrângere), i-au adus mare parte din aceste datorii.

Mierea și boalele nervoase. Gazetele germane istorisesc un caz foarte interesant: o femeie vindecată cu miere, de o boală nervoasă foarte asprită. Părinții ei voiau s'o ducă într'o casă de nebuni, când într'o seară, una din prietenele ei, o pofti să guste din mierea pe care o căpătase în ziua aceea. Bolnava primi cu plăcere; au luat fiecare câte 4—5 lingurițe din nectarul dulce, după aceea s'au culcat. Peste puțin timp prietena văzând, plină de mirare, că bolnava a dormit, ceea ce nu i se întemplantase de multă vreme — cu toate leacurile ce lua în fiecare noapte. A doua zi de dimineață, pretina alergă îngrijată la bolnavă, care, — deși era târziu, — d'abia atunci deschidea ochii și s'a mirat văzând că a dormit așa de mult. În sările următoare, au reînceput proba, ale cărei sfârșituri au fost atât de binefăcătoare, că bolnava este astăzi pe deplin vindecată.

NOTIȚĂ LITERARĂ

„Ziua Învierii“

epilog dramatic de Henric Ibsen, tradus de Ilarie Chendi și C. Sandu, tipărit la „Minerva“, în Orăștie. 93 pagini.

Unul dintre semnele de sărăcie în literatura noastră, este evident și acela, că deși avem mulți „literați“, adevărați sau de sine înșiși ca atari crezuți, totuși în literatura noastră sunt foarte slab reprezentate talentele mari, geniile literaturii universale. Decum să fi ajuns să avem în românește chiar și poezii deși nu geneali, dar' la modă, dulci, plăcuți, actuali, ai popoarelor mari. Când te gândești la lucrarea de acest fel a celorlalte națiuni, d. e. la „Biblioteca Universală“ a Germanilor, unde afli nu numai talentele literare de prima ordine a poapoarelor culturale similare celui german, ci chiar și a popoarelor mici, că suntem și noi Românii traduși doar' în 2 numeri (grozav de mulți!), trebuie să simți durere că în românește nu avem nici macar floarea, culmile literaturilor mari.

De aceea, cei-ce mai ținem seamă de mișcarea literară română, ne bucurăm lucru mare, când vedem că a apărut câte-o traducere, care în marea operă literară a altor popoare, ar fi lucru mic...

Și ne bucurăm mai ales când vedem că traducerea nu e numai o traducere p'aci

ncolea, ci mai e și bună. (Că rele mai fac ei unii speculanți evrei librari prin orașele României).

Ca pe o atare apariție bună salutăm și traducerea dlor Chendi și C. Sandu, „Ziua Învierii“. Opera în sine e mai presus de laudele noastre, H. Ibsen fiind unul din geniile rari ale prezentului, geniu ce și folosește genialitatea sa nu numai, ca unii din apus, spre a face „sensație“, spre a fi arătat cu degetul ca al zilei „șapăn scriitor“, ci îl folosește, alături de Tolstoj, contribuind la pornirea societății omenesti pe o cale mai bună, mai umană, mai nobilă.

Dnii Chendi și Sandu au frumos merit a ne fi dat și această operă alui Ibsen, după-ce zguduitoarele „Nora“ și „Stâlpii Societății“ îi aveam deja, și felicităm pe traducători mai ales crezând că s'au pus cu gând statornic pe importanta lucrare a traducerii cap'od'operelor literare străine. Vor face un prețios serviciu literaturii noastre plâpânde încă. Că întrucât traducerea redă aproximativ fidel originalul, ar putea judeca numai cel-ce ar compara-o cu originalul suedian, traducătorii nostri luându-o și ei d'n a doua mână, din germană. Judecând însă după limba fluentă și slujindu-se de expresii de efect, credem că apropie bine originalul.

Recomandăm cu căldură iubitorilor de literatură această dramă. Se poate procura și dela „Minerva“ în Orăștie.

*
„După comasare“ poveste practice despre întocmirea gospodăriei în o moșie comasată de Isidor Blaga preot în Lancrăm, lucrare tipărită în „Bunul Econom“, a apărut în broșură deosebită, ca întâiul număr din „Biblioteca Bunului Econom“. Se capătă la noi cu prețul de 20 cr. exemplarul și 3 cr. de porto.

Prețul bucatelor.

In Budapesta.

Prețurile la bursa din Budapesta, s'au mențin. In 28 Aug. aplecările de cumpărare a marilor mori, au făcut ca prețurile să se fie bine, ba să se chiar urce m. m. cu 2—2½ fileri.

Prețurile pe termin, domoale.

S'au vândut:

Grâu nou de Tisa (gr. de 80 kg.)	cu 7.95.
Săcară: mm. cu	6.95.
Cucuruz: mm. cu	5.25.
Ovės: mm. cu	5.50.

Piața din Reghinul-Săsesc.

— la 23 August st. n. 1900. —

Grâu frumos, fer. de 20 lit.	. fl.	—95
Săcară ferdela cu fl.	—85
Orz, ferdela cu fl.	—60
Ovės, ferdela de 20 litre cu fl.	—45
Cucuruz, ferdela de 20 litre fl.	—90
Fasolea, ferdela fl.	—
Grumpile nouă fer. de 20 l. fl.	—40
Vin nou, litrul cu fl.	—36
Mere, ferdela de 20 litre fl.	—50—70
Nuci, ferdela de 20 litre fl.	—
Carne de vită 1 kl. fl.	—40
„ „ porc 1 kl. fl.	—40

Slănină proaspătă 1 kl. cu . . . fl.	1—
Slănină svântată 1 klgrm cu . . . fl.	—80
Brânză nouă 1 kl. fl.	—44
„ în burduf cu fl.	—48
Ouă 5 cu fl.	—10
Pui de găină părechea cu . . . fl.	—60

FELURITE POVEȚE

Nutrirea taurilor. Nutrirea taurilor cu paie tăiate, coceni de cucuruz, bostani și alte nutrețuri sêrăcicioase pricinuește lărgirea și împovărarea foalelui. De altă parte îndoparea lor cu multă făină, tărițe, turtă de ulei și alte asemenea nutrețuri grase face ca ei să se îngrăse și să se molesească în paguba gonitului. Nu e rău obiceiul după care taurii comunali se lasă a paște unde le place; numai cât umbletul acesta pustiu e împreună adesea cu multe neajunsuri și primejdii.

Dar' dacă e să rămână sprinteni și să-și oțelească puterea, *taurii ar trebui ținuti în grajd* cu fân sau otavă de soiu ales, adaugându-li-se zilnic câte 1—1½ kilogr. de ovės și puțină sare.

*

Stîrpirea șoarecilor și guzganilor. Se așează două farfurii (tăiere ori blide), unul cu făină și altul cu apă, în locul unde s'au putut simți aceste animale. Timp de câteva zile se reînoește atât apa cât și făina, punându-se tot făină bună și curată, ca guzganii să devie tot mai îndrăzneți.

Când apoi am băgat de samă că oaspeții acestia plăcuți s'au deprins și vin regulat, ceea-ce se vede de pe făină că e mâncată, atunci amestecăm în făină și *fărină de gips* și anume în jumătate, jumătate punându-se și puțin zahăr. Șoarecii mănâncă din această amestecătură și beau apoi apă, ca să-și stimpere setea ce li-se face în urmă. *Gipsul se întărește apoi în mâțele lor și le aduce moartea.*

*

Spălatul rufelor.

Cum putem face economie de lemne și de muncă la spălarea rufelor?

Rufele colorate ori albe le muiem într'o leșie rece, compusă:

La câte 20 litre apă ¼ kg. săpun ras, 3 linguri de benzină și o lingură de borax, dizolvat în apă fierbinte.

În amestecul acesta lăsăm rufele timp de ½ cias, după aceea le fierbem din nou ½ oră.

Când leșia s'a răcit, putem să turnăm totul în albie și cu aceeași apă se freacă rufele în mod obicînit, limpezindu-se pe urmă în apă rece.

FELURIMI

Cum am aflat etatea miresei mele. Eram deja de șase săptămâni logodiți, și tot nu știam încă etatea miresei mele. Această nesiguranță mă neliniștea. Toate încercările pentru a afla aceasta de-adeptul, erau zadarnice. Eram silit dar', a recurge la șiretenie.

Eram, trei zile înaintea nunții, la un concert de piano. Imi părea să smulg logodnicei mele secretul dorit.

«Cât timp ai luat lecțiuni de piano, dragă?», o întrebai.

«Patru ani.»

Adecă patru ani. Atât era de ajuns pentru astăzi. Logodnica mea era dar' de cel puțin patru ani.

Două zile înaintea nunții adusei discuția tot asupra acestei chestiuni. Zisei, că am băgat de samă, că după-cum cântă cineva, se poate cunoaște de când nu mai ia lecțiuni de piano și întrebai pe logodnica mea că de când nu mai ia lecțiuni.

«Ah! sunt deja cincisprezece ani, răspunse ea fără vre-o bănuială.»

4 cu 15 fac 19; mireasa mea era dar' de cel puțin nouăsprezece ani.

Era în ziua nunții. La un timp potrivit riscai a treia întrebare:

«Spune-mi dragă, la ce etate ai început să iai lecțiuni de piano?»

«Eram de optsprezece ani, dacă ții atât de mult să știi», imi răspunse ea.

19 cu 18=37; logodnica mea era dar' de trezeci-și-șapte de ani!

Ah! de știam eu lucru ăsta de mai înainte! Acum însă nu mai puteam altfel și trebuia să merg la biserică. Și mergeam în urmă bucuros, ea era voinică și frumoasă, arăta mai tinără de cum imi eșia socola.

Dar' la matriculant se dovedi că logodnica mea era de 47 ani; făcuse o pauză de zece ani în cursul lecțiunilor...

Asta-mi era prea mult. La întrebarea preotului răspunsei cu „Nu” și destăcurăm nunta și fu ce fu năcaz, dar' D-zeu voi să ne aducă eară voe bună și veselie tot în „familie”: aflai anume ce nu știusem, că logodnica mea a mai fost măritată și că are o fată mare, și mai frumoasă ca mama, ear' de tinără de bună samă mai tinără, și — mă căsătorii cu fiica logodnicei mele!

Un ou de două kilograme. Muzeul român din Hildersheim a cumpărat cu 850 mărci un ou de »Aepyornis maximus», o pasăre din Madagascar la fel cu struțul și-a cărei soiu a perit. Acest ou are o lungime de 35 centimetri și diametru de 23 centimetri; coaja lui e groasă de 4 milimetri și greutatea de 2 kilograme. El face cât 150 ouă de găină.

Un oraș de hârtie. La Netling, în împrejurimile Londrei, e un oraș făcut din hârtie îndesată, un adevărat oraș care numără 450 de locuitori. Acest orașel e o filială a spitalului din Netlee, în care sunt duși răniții din războiul din Atrica-de-Sud.

Când ei sunt pe cale de vindecare,

sunt duși la Netling ca să petreacă acolo convalescența. Orașul acesta de hârtie e format din 45 de corturi, conținând fiecare câte 10 persoane.

Cel mai bătrân arbor din lume. Arborul cel mai bătrân de pe fața pământului, a cărei etate e exact garantată de istorie, e smochinul sfânt din mijlocul ruinelor orașului Amuradhapura în Ceylon. El a fost plantat în anul 288 înaintea lui Christos și-a fost îngrijit d'atunci până acum neîntrerupt de păzitori de cucernici, despre cari vorbesc foarte lămurit scriptele singaleze. Acest arbor e încunjurat de un zid și ramurile lui se înalță acum direct din pământ, deoarece trunchiul propriu zis, e acoperit de tot de pământul cărat acolo. Nu e voe ca să taie cineva ceva din el, numai frunzele ce cad de sineși se string de pelerini evlavioși, care le iau cu dîșii ca pe niște moaște sfinte.

În timpul de față are »Jaga Sri Maha Bodin Wohanse» adecă: »victoriosul, augustul, cel mai înaltul domn, sacral arbor — »Bo,» o etate de 2188 ani.

Știri ultime.

Pacea pe slabe picioare.

Pacea lumii stă într'adevăr pe slabe picioare — așa ni-o spun întâmplările zilelor noastre, în care se aude atâtea șgomot de arme, și atâtea detunături ducătoare de moarte.

Burii stau încă cu *Englezii* de piept în Transvaal. În săptămâna asta s'au luptat crunt și greu de Duminecă încoace vre-o trei zile, fără a se hotărî învingerea.

În **China** armatele europene au intrat în Peking, reședința Impăratesei și a guvernului. Dar' de-o liniște trainică abia poate fi vorbă. Țara e mare, popor mult, ură asupra Europeanilor și mai multă.

Mai nou între **România** și **Bulgaria** lucrurile s'au încordat așa tare, că lumea începe a crede, că e de neîncungiurat chiar un *războiu între doi vecini.*

Guvernul bulgar prea s'a dat în apărarea, deși nu cu toată gura, a omoritorilor lui Mihăileanu la București și nu arată curagiu a pași contra soților lui în tâlhărie, cari în Bulgaria formează o societate mare. De aci schimb de vorbe aspre, loviri pe prăsea de săbii, și bun e D-zeu de nu va urma și o feroasă încăerare.

Dar' mai e nădejde, că Bulgarilor li-se vor băga mințile în cap prin întrevinerea puterilor mari europene, și să va încungiura nenorocirea războiului.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihu.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihailu Danil David și Constantin Baicu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAIU**

Redactor respons.: **IOAN MOȚA**

Ori-ce inserțiuni și reclame la acest loc, pe coloană mică, se publică pentru numai 1 cr. șirul!

Inserțiuni mici.

Cei-ce aveți oare-ce de vândut sau de cumpărat, vestiți publicul prin foaie, și ajungeți mult mai curând la scop!

Asigurări

în contra focului, se mijlocesc în cel mai repede și prompt chip, în *Orăștie* prin agențura dlui *Ioan Moța*, paroch. În 3, mult 4 zile, contractul de asigurare e la mâna asiguratului.

A se cere informații prin câte o cartă postală, asupra punctelor de nedumerire.

Dșoarei Ochi-frumoși

i-s'a extradat din partea cea mai competentă următorul atestat:

Se constată în chip oficios-drăgostos, că dșoara *M...* de-i drăguță ochesuță, e și tare hărnicuță, și nici nu e prea micuță, numai tocmai, știi, bunuță, și are și părăluțe.

Atestatul, pecetluit și din jos iscălit, gafa-gănut, poate fi ridicat de proprietară din cancelaria extradatoare.

I. B.

Cine vrea

să-și ferească copiii, adunându-le pe nesimțite sume frumoase de bani, fetelor pe când se mărită, feciorilor pe când devin majoreni, ca economi, ca măestri sau negustori, — își ajunge mai norocos scopul făcând asigurări pe un număr oare-care de ani, în folosul copiilor.

Cele mai felurite și cari de cari mai frumoase soiuri (tabele) de asigurări stau la îndemână ori-și-cui.

Di *Ioan Moța*, paroch în *Orăștie*, primind asupra-și și agențură de atari asigurări, slujește ori-cui cu cele mai curate și drepte

lămuri. E destul a-i cere deslășiri prin o cartă postală, și răspunde fiecui ce are de făcut și care fel îi recomandă mai ales.

G. D. 36.

Vezi și pregătește-ți uniformă, că de buestru m'am îngrijit eu. P.

Lui Nicu.

Tot cea veche a rămas. Dorința ei de a se vedea lângă tine, crește pe zi ce merge Adeseori o ved stând cu buzele tocmai ca în momentul, când... și-aduci aminte de petrecerea din V....

Flueraș.

Ciubuc.

Primit. Drept răsplătă îți voi trimitte cât de curând răspunsul.

B-ger.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai *institului tipografic „Minerva“*, societate pe acții în *Orăștie*, sunt prin aceasta invitați în sensul §-lui 18 al statutelor la a

X-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în *Orăștie* la 30 *Septembrie* 1900 st. n. la 3 ore p. m. în localul institului (Strada Berăriei) eventual la 16 *Octombrie* a. c. la casă se nu fie întrunit numărul acționarilor, sau lipsind reprezentarea voturilor la adunarea din 30 *Septembrie* a. c., recerute conform §-lui 24 din statutele societății.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea institului și despre rezultatul gestiunii anului din urmă.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decisiunea asupra compturilor anuale.
4. Decisiunea asupra profitului curat.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență.
6. Alegerea a 2 membri în direcțiune.
7. Exmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal, luat în adunarea generală.
8. Eventuale propuneri făcute în sensul §-lui 28 din statutele societății.

Orăștie, în 27 August 1900.

Direcțiunea.

In Orăștie la Gustav Zobel.

DAUERHAFT, GERUCHLOS, SOFORT TROCKNEND
Christoph lack fără miros!
LACK ee se uscă îndată!
DER ECHE
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

In Orăștie la Gustav Zobel.

face cu puțință, ca odăile să fie folosite și în vremea vopsirii (cu lac), căci mirosul rău și uscarea înceată a vopselei cu oleu aci e încungiuată. Intrebuințarea e așa simplă că fiecine poate, săvârși vopsirea. Podilele pot fi șterse cu cărpe ude și nu-și perd lustrul. Este:

Lac colorat de podile

galben-brun și mahagoni-brun, care copere podilele ca și văd-seaua cu oleu, dar are și strălucire. Bun pentru padimente nouă ca și vechi. Copere ori-ce peată, ori-ce vopsire veche etc. Și este:

Lac curat (fără coloare)

pentru padimente nouă și parchete, care dă numai lustru. Bun mai ales pentru parchete și padimente nouă unse deja cu vopsea cu oleu. Nu copere figurile lemnului!

Pachete postale pentru câte 2 odăi mijlocii, cu 5 fl. 90 cr. Comande să fac, în orașe unde sunt depozite, la acestea. Prospece se trimit franco. La cumpărări fiți atenți la firmă și marca fabricii, căci ea pe o fabricațiune existentă dela 1850, mulți o contrafac și falsifică, dând calitate rea și adesea necorespunzătoare scopului.

Fabrica de Lack-Christoph

Praga—Carolinenthal.

12—15 (48)

In Orăștie singur veritabil la **Gustav Zobel.**

Anunț.

La subsemnatul în *Orăștie* (*Szász-város*) se capătă o cantitate de **1500 klg. slănină bună, groasă, albă, de pirlit**, cu preț foarte moderat.

Voitorii de a o cumpăra pe toată sau dela 50 klg. în sus, să se adreseze la

Vasile N. Bidu
Orăștie.

3—4

Banca generală de asigurare

„TRANSILVANIA“

Intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cîsnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de foc și exploziune

edificii de ori-ce fel, locuințe și clădiri economice, magazine de mărfuri, mașine agricole, mobile, vestimente și rufe, cără și vite de tot soiul, produse de câmp și de recoltă etc. etc.;

asupra vieții omului:

în toate combinațiunile conform tabelor sale foarte variate că asigurări simple pe casul de moarte, asigurări cu termin, asigurări de copii, de zestre, rente viagere, asigurări cu plățirea de două-ori a capitalului, și cu polițe libere de premii etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală (sistem german).

Asigurări pe speșele de înmormântare cu solvire imediată.

Fonduri de rezervă și de garanție specială:

1.400.000 coroane,

plasate în scrisuri fonciare și în siguranțe pupilare.

Active cu finea anului 1899: 2 milioane 185 mii coroane.

Stocul asigurărilor:

Valori asigurate contra incendiului:

64 milioane coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:

9 milioane coroane.

Dela întemeiere institutul a solvit:

2,825.645 c. 62 b. pentru daune de foc și 2,498.042 c. 10 b. capitale asig. pe viață, total: 5,323.687 coroane 72 bani.

Oferte și ori-ce, informațiuni se primesc prin Direcțiune în Sibiu, la agențurile principale în Arad, Brașov și Timișoara, la agențele generale din Cluj și Budapesta, precum și la reprezentanții speciali în toate comunele mai mari.

Prospece și tipărituri gratuit și franco.

Direcțiunea în Sibiu,
str. Cîsnădiei nr. 5, etajul I., curtea I.

5—10